

El pallasso que fuig

El somriure al peu de l'escala

AUTOR: HENRY MILLER

Direcció: Ramon Simó
Traducció: Màrius Serra
Espai Lliure, Teatre Lliure, 4 d'abril

El món dels pallassos atreu per la seva excentricitat. Sol o en companyia, vestit de manera estrafolària, maquil·lat amb exageració i armat amb un nas vermell a la nàpia, el pallasso irromp a la pista amb el propòsit de fer riure el públic, de regalar-li una engruna de felicitat. Les seves pantomimes i acrobàcies desmesurades o les seves desguitarades interpretacions musicals cerquen la comicitat més deixatada. Els acudits que explica es basen en matussers jocs verbals, trencaments de la lògica i extravagàncies de per riure. De totes les menes de pallassos, l'august, el beneit, el trapella, el murri, és el que genera més simpatia.

El somriure al peu de l'escala de Henry Miller, amb direcció de Ramon Simó, se centra en August, un pallasso que emprèn una recerca imperiosa de la seva identitat. Una actuació accidental, un cop de sort, el catapulta a la genialitat i a la fama, però també al desconcert existencial. Esmaperdut, renuncia a la celebritat, abandona el circ i enceta una vida errant. Se sent titella del destí. Com més fuig del pallasso clixé, més s'acosta a la seva essència. Viu uns dies feliços en l'anonimat més absolut. Però torna a trepitjar la pista d'un circ ambulat per intentar redimir un pallasso mediocre. Fins que arriba l'epifania final.

Contra tot pronòstic, August s'interroga sobre els seus desigs i límits. Fa un examen de consciència com a pallasso/home. L'actor Jordi Martínez encarna aquest pallasso místic que té l'ambició —anava a dir— fàustica d'aconseguir

Tanja Haupt i Jordi Martínez

ROS RIBAS

fer feliç un públic implacable, que sembla voler només carnassa. Capaç d'actuar com un veritable pallasso indolent i anàrquic, Martínez passa de la rialla a la melangia amb un petit gest. Sap posar-se en la pell i en l'ànima d'aquest august alegre i malencònic que es busca a si mateix i inquireix sobre el seu art. Tot combinant la narració i l'acció, endinsa l'espectador en un viatge d'autoconeixença, aureolat per la poètica del circ.

En un espai escènic que simula una pista de circ, Martínez i la seva *troupe* (Joan Arqué, Oriol Boixader, Tanja Haupt i Griselda Juncà) reviu la poesia i la prosa del circ rodamon de sempre. Els seus números de pallassos, les seves acrobàcies i la seva música de tonalitats cirkenses —original de Joan Alavedra— preserven els colors i l'essència de la pista. Expressen, estilitzada, la poètica de l'emoció en estat pur. Com la del bell número de l'acròbata enfilada en un im-

mens llaç groc. Algunes escenes aprofiten també la perturbadora verticalitat del circ. O juguen amb l'efecte metonímic. Com el de la carpa il·luminada que retira lentament un pallasso desolat.

A l'obra de Miller el circ esdevé una metàfora del món i el pallasso, la de l'home a la recerca d'un lloc. Poeta en acció, August toca amb els dits la glòria incerta i, insatisfet, torna a la humanitat elemental per explorar, esbalaït, la veritat de la seva vida. Al capdavant, els seus dubtes, les seves pors, els seus somnis són els d'un creador a la recerca d'ell mateix i del sentit de l'art que professa. De terra estant, August aspira a atènyer la lluna. En la solitud final, descobreix *in extremis* que entre el ningú i el tothom, hi ha la veritable identitat: assumir la condició de pallasso *full time*. Secundat per la seva *troupe* o en solitari, Martínez omple la pista i fa riure o patir com els saltimbanquis de *L'alegria que passa*.